

RUS DONANMASININ İSTANBUL BOĞAZI ÖNÜNDEKİ FAALİYETLERİ (1915)

Mustafa SELÇUK*

Özet

Rusya'nın uluslararası dengelerde söz sahibi olmak için Osmanlı Devleti üzerinde 17. yüzyıldan beri baskı yaptığı bilinmektedir. İstanbul ve boğazlara sahip olmak Rusya'nın hedefleri arasında yer almaktadır, bu amacı gerçekleştirmek isteyen Rus Donanması Çanakkale Savaşları sırasında son kez Karadeniz boğazı girişinde bazı saldırılar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmanın kapsamı ve amacı Rus Donanmasının boğaza yakın yerleşim alanlarında meydana gelen zararların Osmanlı arşiv belgeleri ışığında tespit edilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Osmanlı, Donanma, Karadeniz, Çanakkale Savaşları.

Giriş

Çanakkale Savaşları sırasında hem müttefiklerine yardım etmek hem de İstanbul ve Boğazlar ele geçirildiğinde söz sahibi olmak isteyen Rusya; Donanmasına ait bir filo ile Osmanlı Devleti'ne karşı Karadeniz Boğazı'nın girişinde tahrip edici bazı faaliyetlerde bulunmuştur. Değişik tarihlerde meydana gelen bombardımanlarda boğaza yakın sivil yerleşim birimlerinde ve Karadeniz'de ticari faaliyette bulunan küçüklü büyüklü birçok deniz aracında can ve mal kayıpları meydana gelmiştir. Boğaza yakın yerleşim birimlerinde

meydana gelen tahribatlara geçmeden önce Rusya'nın hedefleri üzerinde durmak gereklidir.

Rusya; I. Dünya Savaşında iki temel amaç için mücadele etmiştir. Birincisi Almanya'nın Avrupa'daki üstünlüğünü kırmaktır. Bunun için Rusya, Almanya ile Bolşevik ihtilaline kadar savaşmıştır. İkinci amacı ise 17. yüzyıldan beri sürdürdüğü geleneksel dünya hâkimiyetinde söz sahibi olmak için Osmanlı engelini aşma politikasıdır. Rusya için hayati öneme sahip olan İstanbul ve Boğazların ele geçirilmesi Birinci Dünya Savaşı'nda bir fırsat olarak düşünülmüş ve bu amaç için yoğun çaba harcanmıştır. Sazanov, Basili, Nemitz gibi Rus yetkilileri boğazların stratejik önemi hakkında çeşitli toplantılar düzenlemiş ve raporlar hazırlamışlardır. Özellikle Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp ve Balkan Savaşları esnasında anlaşmalara dayanarak boğazları uluslararası ulaşımına kapatması, Rus dış ticaretini çok olumsuz yönde etkilemiştir. Rusya'nın deniz ticaretinde Birinci Dünya Savaşı'ndan dolayı % 35' oranında bir daralma olmuştur¹.

Makalemizde Rusya'nın tarihi emelleri doğrultusunda İstanbul ve boğazlar konusunda düşüncelerini gerçekleştirmek adına İstanbul üzerine yapmak istediği ancak gerçek anlamda yapamadığı askeri harekât hakkındaki gelişmeler, arşiv belgelerine dayanılarak ortaya konulacaktır. Rusya'nın diplomatik girişimleri çalışmamızın kapsamı dışındadır.

1) Rusya'nın Hedefi

Avrupa Cephesi'nde Almanya'ya, Kafkas Cephesi'nde Osmanlı'ya karşı savaşmak durumunda kalan Rusya, müttefiklerinden yardım alamadığı için zor durumda kalmıştır. Rusya, İngiltere'den Kafkas Cephesi'nde Osmanlı kuvvetlerinin bir kısmını geri çekmesine neden olacak bir harekette bulunmasını istemiştir. Rusya'nın tahmin edemediği bu hareket "Çanakkale Seferi" şeklinde gerçekleşmiştir. İngiltere'nin Çanakkale Seferi ile hedefi İstanbul'u ele geçirmek idi. Bu planlar uygulanmaya konulduğu esnada devre dışı kalmak

¹ Fahir Armaoğlu, "Çanakkale Muharebelerinin Rusya üzerindeki etkileri", *Çanakkale Savaşları Sebep ve Sonuçları Uluslararası Sempozyumdan Ayrı Basım*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1993, s. 8-9.

istemeyen Rusya, İtilâf Devletlerine 4 Mart 1915'te nota vererek şu istekleri bildirmiştir².

Rusya, İstanbul şehri, İstanbul Boğazı, Marmara Denizinin batı kıyıları, Çanakkale Boğazı, Güney Trakya (Midye-Enez hattına kadar) ile Marmara Adaları'nın kendisine verilmesini, Bozcaada ve İmroz üzerinde son sözü söyleme hakkının da yine kendine tanınmasını istemiştir. Rusya'nın bu isteklerini, İstanbul Antlaşmasıyla, 12 Mart 1915'te İngiltere ve 10 Nisan 1915'te Fransa kabul etmiştir³.

İstanbul Antlaşması, Rusya'nın Almanya ile anlaşıp savaştan çekilmemesi için isteksiz olarak imzalanmıştır. Rusya da İstanbul'u İtilâf Devletlerine bırakmamak için askeri gücü yetersiz olmasına rağmen bazı girişimlerde bulunmuştur.

Rusya, Çanakkale Savaşı'nın sonuçlarında ve uluslararası anlaşmalarda söz sahibi olabilmek için bölgeye en azından bir savaş gemisi yollayıp çarpışmalara fiilen katılmasını sağlamak düşüncesiyle, "Askold" isimli kruvazörün İtilâf Devletlerinin Birleşik filosuna katılmasını başarmıştır⁴.

Bu arada İngiltere de Çanakkale seferini kararlaştırdığı günlerde Türk kuvvetlerini dağıtmak için Rusya'dan Karadeniz Boğazı üzerine donanmayla saldırmasını istemiştir. Ayrıca Çanakkale seferi başarılı olursa bundan hemen faydalanılabilmesi için Karadeniz Boğazı dolaylarına çıkarılmak üzere el altında hazır birlikler bulundurmalarını talep etmiştir⁵. Rusya hazır birlikler bulundurma teklifini donanmasının yetersizliğini ileri sürerek reddetmiştir⁶. Rusya, Almanya ile savaşa devam ettiğinden dolayı Boğazlar hareketi için

² Cezmi Eraslan, "I.Dünya Savaşı ve Türkiye", *Türkler*, XIII, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s. 353.

³ Yuluğ Tekin Kurat, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1976, s. 11-12; Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi I*, s. 114-115.

⁴ Askold'un faaliyetleri için bkz. Mete Tuncoku, "Çanakkale Savaşları'nda Bir Rus kruvazörü. Askold", *Belgelerle Türk Tarih Dergisi*, Sayı 12, İstanbul, 1998, s. 44-50.

⁵ Y. Hikmet Bayur, *Türk İnkılâbı Tarihi*, III/2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1991, s.32; Genelkurmay (ATESE) Başkanlığı, *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, Ankara, 1969, s. 121.

⁶ Kemal Beydilli, "Boğazlar Meselesi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, VI, İstanbul, 1992, s. 268.

büyük bir kuvvet ayıramamıştır. İstanbul'un ele geçirilmesi için ayrı bir orduya ve savaşa ihtiyaç vardır. Rusya'nın bunun için yeterli gücü yoktur⁷.

2) Karadeniz'deki Kuvvet Durumları

a) Rusya'nın Karadeniz'deki Gücü

Rusya, donanmasını büyük ölçüde 1904-1905 yıllarında gerçekleşen Rus-Japon Savaşında kaybetmiştir⁸. Dolayısıyla Birinci Dünya Savaşı başladığında Karadeniz'de güçlü bir filosu olmamakla beraber Pasifik ve Baltık denizinde de üssü bulunan Rusya'nın altı muharebe gemisi, 26 muhrip, torpidobot ve 11 denizaltı gemisi ile birçok yardımcı gemisi vardı. Rusların başlıca üstü Sivastopol'de bulunmakta, Odesa, Novorosiski, Batum, Poti, Kerç ve Oçakof üsleri de ikinci derecede önem taşımaktaydı⁹.

Rus gemileri sadece 4 günlük kömür kapasitesine sahip olduklarından büyük çaplı harekât için yetersiz kalıyorlardı¹⁰. Ruslar özellikle Yavuz Muharebe kruvazörüne karşı 1915 yılı içerisinde 2 dretnot daha inşa edip filolarını kuvvetlendirmişlerdir¹¹. İstanbul Boğazı'na Rusların büyük bir saldırı yapma gücü bulunmamakla beraber, tahripkâr bir kuvvete sahiplerdi.

b) Karadeniz'deki Türk Kuvvetleri

Cemal Paşa'nın (daha sonra Vehip Paşa) kumandasındaki İkinci Ordu, iki kolordusuyla Üsküdar ile Çekmece dolaylarında mevzilenmişti, Anadolu Yakası ve boğazları korumakla görevli ordunun bazı birlikleri Riva, Anadolu Feneri, Ömerli mıntıkası gibi sahil ve boğaza yakın yerlere kaydırılmıştır¹². VI. Kolordu, Rusya'nın çıkarma yapma ihtimaline karşı Yeşilköy'de

⁷ Fahir Armaoğlu, *a.g.e.*, s. 11; Y. Hikmet Bayur, *a.g.e.*, III/2, s. 33.

⁸ Fahir Armaoğlu, *a.g.e.*, s. 94.

⁹ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, s. 38, Y. Hikmet Bayur, *a.g.e.*, III/2 s. 37.

¹⁰ Y. Hikmet Bayur, *a.g.e.*, s. 33.

¹¹ İmparatoriçe Mariya ve Ekaterina II isimli gemilerini filosuna ekleyen Rusya, Karadeniz'de daha etkin olmaya başlamıştır, bkz. Erol Mütercimler, *İmparatorluğun Çöküşüne Denizden Bakış*, Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul 2004, s. 292-293.

¹² Nilüfer Hatemi, *Mareşal Fevzi Çakmak ve Günlükleri*, I, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s. 311.

mevzilenmiştir¹³. Fevzi Paşa'nın emri altındaki V. Kolorduya ait birliklerin yaptığı bazı tatbikatlarda Goltz Paşa ve Enver Paşa da hazır bulunmuştur. II. Ordu Karadeniz savunmasını daha etkin planlamak için karargâhını 1 Mart 1915'de Harbiye Mektebi'nden Bulgurlu köyüne taşımıştır¹⁴.

Kara birlikleriyle beraber İstanbul ve Boğazın savunmasında Osmanlı Donanması da görev almıştır. Karadeniz, Donanma için başlıca manevra alanı olduğundan diğer cephelere nazaran Marmara ve Karadeniz'de etkili olmuştur. Rus mayınlama ve taciz hareketlerine karşı Karadeniz Boğazı açık tutulmaya çalışılmıştır. Yavuz (Goeben) ve Midilli (Breslau) gemilerinin Türk Donanması hizmetine girmesinden sonra Alman Amiral Souchon da 9 Eylül 1914 tarihinde donanma birinci komutanlığına atanmıştır. Amiral Souchon emrindeki Alman ve Türk subaylarla beraber İstanbul Boğazının istihkâmını kuvvetlendirmiştir. Anadolu ve Rumeli yakasındaki tabyalara yeni toplar eklenmiştir. Bu dönemde top sayısı 118 iken 1915 yılı içerisinde bu sayı 175'e çıkartılmıştır¹⁵. Bu yıl içerisinde Karadeniz Boğazı Müstahkem mevkiin kuvvetleri; 398 subay, 972 astsubay, 14.771 er ve çok sayıda silah ve cephaneden oluşmaktaydı¹⁶.

Yavuz, Barbaros, Turgut Reis, Mesudiye zırhlıları, Birinci tümeni; Midilli, Hamidiye, Mecidiye, Berk-i Satvet, Peyk-i Şevket ikinci tümeni oluşturuyordu. İstinye ve Haliç tersaneleri donanma için merkez üs konumundaydılar. Büyük savaş gemileriyle birlikte çeşitli sınıflarda yardımcı gemiler de donanmada görev almıştır¹⁷. Osmanlı Devleti Çanakkale Boğazıyla beraber Karadeniz Boğazını da tahkim etmiştir.

3) Rus Filosunun Karadeniz Boğazı Önündeki Faaliyetleri

Ruslar, tarihi emelleri doğrultusunda ve İngilizlerin yardım talepleri karşısında Karadeniz Boğazı üzerine güçlü bir saldırı gerçekleştirememişlerdir. Bunun sebebi Rusya'nın güçlü bir donanmasının bulunmaması ve Doğu Avrupa

¹³ Liman V. Sanders, *Türkiye'de Beş Yıl*, Çev. M.Ş. Yazman, İstanbul, Burçak Yayınevi, 1968, s. 67.

¹⁴ Nilüfer Hatemi, I., *a.g.e.*, s. 307.

¹⁵ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi (Deniz Harekâtı)*, Ankara, VIII, Genelkurmay Basımevi, 1976. s. 74, 75, 122, Erol Mütercimler, *a.g.e.*, s. 235.

¹⁶ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, s. 122.

¹⁷ B. Siepen, A. Gülerüz, *The Otoman Steam Navy (1828-1923)*, London, 1955, s. 46-47.

Cephesi'nde Almanlar karşısında yardım alamadığı için zor durumda kalmasıdır. Rusya büyük bir harekât yerine bazen bir gemiyle bazen filosuyla Karadeniz ve boğaz önlerinde şu faaliyetlerde bulunmuştur:

- Osmanlı Donanmasının Karadeniz'e çıkmasını engellemek için savaşın başından itibaren çeşitli tarihlerde mayın dökmek¹⁸.
- Zonguldak-İstanbul arasındaki kömür nakliyatını engellemek¹⁹.
- İstanbul ve sahil şeridinde yaşayan halkı tehdit ederek onların maneviyatını kırmak²⁰.
- Çanakkale Cephesi'nde savaşan müttefiklerine yardımcı olmak²¹.
- Kafkas Cephesi ikmalini aksatmak.
- İstanbul işgal edilirse söz sahibi olmak.

Rusya'nın büyük bir çalışma hareketinde bulunmamasında meşhur Yavuz muharebe kruvazörünün etkisi büyüktür. Düşman donanmasının Boğazı geçmesi ve İstanbul önlerine gelmesi halinde Yavuz'un İstanbul'u savunmasına katılması planlanmıştı²². Yavuz harp gemisi bütün savaş boyunca Osmanlı donanmasının ana kuvvetini teşkil etmiştir.

Ruslar, Osmanlı Donanmasında Yavuz gibi süratli bir geminin Karadeniz ve boğazda bulunduğu sürece Karadeniz Boğazı kıyılarına bir çıkarma yapmanın mümkün olmadığını düşünmüşlerdir²³.

Rus Donanmasının Boğaz girişi ve sahilleri mayınlamasından sonraki hedefi Osmanlı ordusu için hayati önemi olan Zonguldak-İstanbul arası kömür nakliyatını engelleme olmuştur. İstanbul şehrinin, donanmanın, demiryollarının, deniz ulaşımının, elektrik santrali, askeri fabrikaların ve özel idarelerin ihtiyacı olan kömür Zonguldak ve Ereğli'den çıkarılıyor ve deniz yoluyla İstanbul'a

¹⁸ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, C. VIII, s. 76-86.

¹⁹ Erol Mütercimler, *a.g.e.*, s. 292.

²⁰ Osman Köse, "Rusların Samsun'u Bombardımanı (1915)", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 12/1, Samsun, 1999, s. 66.

²¹ Y. Hikmet Bayur, *a.g.e.*, III/2, s. 32, 33.

²² Çanakkale Savaşları sırasında Rusların da İstanbul Boğazına karşı bir saldırıda bulunma ihtimali karşısında Yavuz harekâta hazır durumda bekletilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Erol Mütercimler, *a.g.e.*, s. 290-291.

²³ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, s. 78.

taşınyordu. Rus savaş gemileri sık sık kömür yüklü gemilere saldırıp onları batırmıştır. Başkumandanlık Vekâleti, kömür nakliyatının aksamaması için nakliyat gemilerini korumak üzere kruvazör ve muhripleri görevlendirmiştir²⁴. Rus saldırılarına karşı tedbirli olmaları için sahildeki valilik ve mutasarrıflıkları uyardıya başlamış²⁵ ve kömür nakliyatında zarar görenlerin hasarlarının tanzim edilmesi kararlaştırılmıştır²⁶. Ruslar Karadeniz Boğazında ciddi bir askeri hareket yapmamakla birlikte yıpratma taktikleri ortaya koymayı planlamışlardı.

a) Rusların 28 Mart 1915 Tarihli İlk Bombardımanı

Rus filosu bu tarihten önce 6 Kasım 1914'de Zonguldak'ı bombalarken aynı gün İstanbul'dan Karadeniz'e hareket eden Seyr-i Sefâin idaresine ait Bahr-i Ahmer, Bezm-i Alem ve Mithat Paşa gemilerini (bu gemilerde 2 uçak, erzak, asker ve mühimmat taşınyordu) Kandilli önlerinde bombardıman ederek batırmıştır. 220 kişilik personelden 17 kişi kurtulmuş diğerleri esir ve şehit olmuştur²⁷. Bu olay Karadeniz'deki Rus tehlikesini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

28 Mart 1915 tarihinde, 5 muharebe gemisi 2 kruvazör, 10 muhrip ve 5 mayın tarama gemisinden oluşan Rus filosu Amiral Eberhard komutasında saat 10.40'ta boğaz önüne yaklaşp Anadolu ve Rumeli fenerleri ve Riva'yı bir saat kadar bombardıman etmiş, bu bombardımanda 128 mermi atmıştır²⁸. Bu arada Rus filosuna ait bir deniz uçağı Riva ve Elmastepe'ye birer bomba atmıştır. Rus

²⁴ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, s. 103.

²⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA) Dâhiliye Nezareti Şifre Kalemi (DH. ŞFR) Dosya: 46, Gömlek: 53.

²⁶ 21 Mayıs 1331 tarihli Karadeniz'den maden kömürü taşıyan sefain ve mürettebatı hakkındaki Kanun-ı Muvakkat için bkz; Meclis-i Mebusan Zabıt Ceridesi (MMZC), Devre. 3, C.1, TBMM Basımevi, Ankara, 1991, s. 348; BOA. Meclis-i Vükelâ Mazbataları (MV), 199/51, İstanbul Tektik-i Hasar Komisyonunca hazırlanan defterler için bkz. BOA. Dâhiliye Nezareti İdareyi Umumiye Müdüriyeti (DH. İUM.) 49/56.

²⁷ Ali İhsan Sabis, *İ. Dünya Harbi*, II, İstanbul 1990, s. 126; Eser Tutel, *Seyr-i Sefain Öncesi ve Sonrası*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2000, s. 140.

²⁸ BOA, Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye (DH. EUM.) 5.şube. 13/30 lef, 9. Nilüfer Hatemi, a.g.e., I, s. 310, Erol Mütercimler, a.g.e., s. 290.

kumandan, İstanbul Boğazı istihkâmlarına karşı yapılan bombardımandan dolayı filosunu tebrik etmiştir²⁹.

Anadolu Feneri köyüne isabet eden 3 mermiden dolayı bir hane hasara uğramış, İsmail Ağa isminde bir şahıs yaralanmıştır. Bombardıman başlamasıyla köy ahalisi daha güneydeki Akbaba ve Dereseği köylerine çekilmiştir. Beykoz Kaymakamı, olay yerine giderek ahaliyi teskin edip incelemelerde bulunmuştur³⁰.

b) 25 Nisan 1915 Tarihli Rus Bombardımanı

Çanakkale Cephesi'nde, Birleşik Filonun karaya asker çıkardığı bu günde Karadeniz Boğazı tekrar bombalanmıştır³¹. Bir uçak, 2 zırhlı muhrip, 2 kruvazör, 9 torpido, bir denizaltı ve 3 nakliye gemisinden oluşan filo Karadeniz Boğazı'na 100 metre kadar yaklaşmış büyük çaplı toplarla 150 kadar mermi atmıştır. Filodan havalanan bir Rus uçağı Rumeli Feneri üzerine gelerek bir gambota bomba atarak geri dönmüştür³².

Yaklaşık bir saat süren bombardımandan Muraddere, Yokburnu, Karaburun, Akbaba, Dereseği, Arpacı çifliği, Kaymakkonduran, Incirtepe, Fener, Anadolu Kavağı ve Macar Tabya mevkiileri etkilenmiş, hatta Sarıyer ve Beykoz'un iç kesimlerine kadar mermi düşmüştür³³. Ancak "Ahali mahfuz mahallere sevk olduğundan"³⁴ can ve mal kaybı az olmuştur. Gayrica köyünden Veli Nazım isimli köylü vefat etmiş, Abbas Reisin oğlu Ahmet ise yaralanmıştır³⁵. Beykoz'a bağlı Akbaba köyünden Pehlivan kızı Müzeyyen, Ahmet Çavuşun kızı Seniye ve Asker Abdi vefat etmiştir³⁶. İsmi tespit

²⁹ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, s. 122.

³⁰ BOA. DH. EUM. 5. şb. 13/30, lef 10.

³¹ *İkdam*, Nr. 6532, 13 Nisan 1331 (26 Nisan 1915).

³² 12 Nisan 1331 (25 Nisan 1915) tarihli Bakırköy Kaymakamlığına hazırlanan tahrirat, BOA. DH.EUM. 5. şb. 13/30 lef 7.

³³ Fahir Armaoğlu, *a.g.e.*, s. 16.

³⁴ BOA. DH. EUM. 5. şb. 13/30 lef 7.

³⁵ BOA. DH. EUM. 5. şb. 13/30 lef 7.

³⁶ İstanbul Polis Müdürünün 14 Nisan 1331 (27 Nisan 1915) tarihli yazısı için bkz; BOA. DH. EUM. 5. şb. 13/30 lef 9.

edilemeyenlerle birlikte köylerde toplam 11 kişi vefat etmiş; 2 asker şehit olmuştur³⁷.

c) 2-3 Mayıs 1915 Tarihlerindeki Rus Bombardımanı

“Muhtelif sistemde 17 parçadan oluşan” Rus filosu, 2 Mayıs Pazar sabahı boğaz önüne gelerek Soğanada, İrve, Elmastabya gibi boğaz istihkâmlarını bombardıman etmiştir. 2,5 saat süren bombardımanda 110 mermi kullanılmıştır³⁸. Beykoz’un arka taraflarına kadar, aralıklarla bomba atılmıştır. Anadolu Kavağı köyünde bakkal fırını amelesinden 2 kişi yaralanmış olup başka kayıp yoktur. Boğazın dış kısmında mayın tarama gemileri dolaşırken bir düşman tayyaresi de boğaz üzerinde dolaştıktan sonra çekilmiştir. Bu esnada Zonguldak’tan kömür taşıyan Gümüşyan Kumpanyası’na ait “Zonguldak Vapuru” yoluna devam etmeyip, düşman donanması çekilene kadar Şile Limanı’nda beklemiş, tehlike geçtikten sonra İstanbul’a hareket etmiştir³⁹.

d) Karaburun’da Meydana Gelen Tahribat

Düşman donanması 3 Mayıs, Pazartesi günü öğleden sonra 3 saat kadar Rumeli civarından bütün cepheden Karaburun’u bombardıman etmiştir.

I. Ordu Kumandanlığı’nın hazırlamış olduğu hasar cetvelinde 16 hane de toplam 20.850 kuruşluk zarar tespit edilmiştir⁴⁰. Rus filosunun sebebiyet verdiği hasarlar aşağıdaki Tablo A’da gösterilmiştir.

Nisan-Mayıs ayı bombardımanlarından sonra da Rus filosunun taarruzları devam etmiştir. 1915 yılı Eylül ayına kadar gerçekleşen bombardımanlarla ilgili mahalli hükümet ve liman dairelerince hazırlanan ve Hariciye Nezareti Umur-ı Siyasiye Müdür-i Umumîsi vasıtasıyla Tazmin-i Hasarat Komisyonu’na gönderilen cetveller doğrultusunda Şile, Ağva, Rumeli Feneri gibi merkezlerde

³⁷ Nilüfer Hatemi, *a.g.e.*, I, s. 316.

³⁸ BOA. DH.EUM. 5. Şb. 13/30 Fevzi Paşa günlüklerin de 250 mermi kullanıldığını yazmıştır. Genelkurmay Başkanlığının Birinci Dünya Harbi serisi çalışmasında bu sayı 450 olarak verilir bkz. Nilüfer Hatemi, *a.g.e.*, 318, *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, s. 212.

³⁹ Şile Kaymakamlığından alınan 20 Nisan 1331 (3 Mayıs 1915) tarihli tahrirat için bkz. BOA. DH. EUM. 5. şb. 13/30, lef 3.

⁴⁰ BOA. DH.EUM. 5. Şb. 36/22 lef 24 ve 25.

bulunan binalar ve bu merkezlere bağlı deniz araçlarında meydana gelen zarar ve zararlar sistematik olarak tespit edilmiştir⁴¹. Yine bu zaman zarfında Üsküdar Limanına Mensup *Hürriyet*, *Hüdaverdi* ve *Ticaret-i Bahri* adlı gemiler bombardımanlarda batmış ve bu üç geminin 15 mürettebatı Ruslar tarafından esir alınmıştır. Gemilerin değeri 1.900 Osmanlı lirasıdır⁴².

Tablo A
3 Mayıs 1915'teki Karaburun Bombardımanında Zarar Gören Haneler

İsim	No	Nev'i Mesken	Müştemilatı	Hasarın miktarı
Karye Muhtarı Aziz Ağa bin Osman	36	Fevkani ve ahşap	3 fevkani, 2 tahtani	5 000
Süleyman Çavuşoğlu Ali	37	Kısmen fevkani ve ahşap	3 fevkani, 1 tahtani oda ve 1 kapı	4 000
Mahmud Çavuş	4	Tahtani ahur	1 odalı	1 000
Mustafa oğlu Halil	1	Tahtani samanlık	1 odalı	3 000
Tevfik Ağa	5	Fevkani ve ahşap	4 odalı	500
Abdullah oğlu Mehmet	10	Tahtani ahşap	3 odalı	2 000
Tahliyeci Hüseyin Çavuş		Fevkani ahşap		150
Mehmet Efendi (misafir)		Fevkani ahşap		200
İbrahim oğlu Hakkı	13	Fevkani ahşap	3 odalı	
Bekir Çavuşun oğlu Halil	14			
Abdullah oğlu İlhami	20	Fevkani ve ahşap	4 odalı	1 000
Mahmud Onbaşı bin Arif	25	Tahtani ve ahşap	2 odalı	
Kavurmacı Ahmed b. Mustafa	27	Tahtani samanlık	2 odalı	
Yüzbaşı oğlu Ahmed b. Osman	28	Ahşap fevkani	3 odalı	
Cafer bin Osman	31	Ahşap ve fevkani	4 odalı	4 000
Yusuf bin Ömer	26	Tahtani ve ahşap	3 odalı	
			Toplam:	20.850 Krş.

Kaynak: BOA. DH.EUM. 5. Şb. 36/22 lef 24 ve 25

⁴¹ BOA. DH.EUM. 5. Şb. 36-22 lef 5.

⁴² 15 Eylül 1915 tarihli Hasar cetveli için bkz. BOA. DH. EUM. 5. Şb. 36/22 lef 4.

e) Şile ve Civarında Meydana Gelen Tahribat

29 Temmuz 1915 tarihli bombardımanda, Şile Kaymakamı ve Liman Dairesi'nin hazırladığı hasar tespit raporuna göre; Şile kazasında 17 hane, 9 kahve, 12 mağaza (üçü balık, biri kayık mağazası) 3 rokethane ve birer adet liman dairesi, mescit, gazino, fabrika ve samanlık isabet alan binalar arasında yer almaktadır. Buradaki toplam hasar 6900 kuruştur⁴³.

Rus harp gemileri tarafından düzenlenen bu bombardımanda Şile merkezinde kamuya ve şahsa ait binalar hedef seçilmiştir. Askeri binalar arasında bulunan Şile Mevki'i, Merkez Adası ve Yunuslu Rokethaneleri de isabet almıştır. Rokethaneler tamamen tahrip olmuştur⁴⁴.

Şile kazasındaki tahribatın tüm detaylarının görülmesi için mahalli yetkililerce hazırlanarak Tazmin-i Hasarât Komisyonuna gönderilen cetvelleri tablo haline getirerek makalemizin sonuna ekledik, tabloda bina sahipleri, kiracılar, zararın miktarı belirtilmiştir⁴⁵.

Rus filosu, 14 Mayıs, 12 Temmuz, 29 Temmuz, 3 ve 4 Ağustos tarihlerinde tekrarladığı bombardımanlarda Karadeniz-İstanbul arasındaki nakliyatı gerçekleştiren ticaret gemilerine zarar vermiştir. Değişik cinsteki gemileri batırması, mürettebatına ve yüklerine el koymuştur. Şile Limanı'na bağlı olarak ticaret yapan, 46 gemi çeşitli tarihlerde Rus Donanmasının taarruzuna uğramıştır. Bu gemilerin toplam zararı 801.000 kuruştur. Gemilerle ilgili Şile Liman Dairesi ve mahalli idaresince hazırlanan hasar cetveli ek kısmında yer almaktadır⁴⁶.

⁴³ BOA. DH. EUM. 5. Şb. 36/22 lef 11, 12.

⁴⁴ Anadolu Cihet-i Tahlisiye Müfettişliğinin Bahriye Nezaretine gönderdiği rapor için bkz. BOA. DH. EUM. 5. Şb. 36/22 lef 17.

⁴⁵ Şile Kaymakamı ve Liman dairesince hazırlanan cetvelde binalar (Tablo-B) için 12 sütun; gemiler (Tablo-C) için ise 13 sütun vardır, mülahazat gibi bazı tekrar bilgileri içeren sütunlar cedvelde gösterilmedi, her iki tablo makalenin sonuna eklenmiştir; vesikanın orijinali için bkz. BOA. DH. EUM. 5.Şb. 36/22 lef 11, 12.

⁴⁶ BOA. DH. EUM. 5.Şb. 36/22 lef 11, 12.

f) Rumeli Feneri Nahiyesindeki Tahribat

Seferberlikten itibaren en çok hasara uğrayan yerlerden birisi de Rumeli Feneri Nahiyesidir. Bu bölgelerden ahali iç kesimlere yerleştirildiği için fazla can kaybı yoktur ancak 18 Eylül 1915 tarihine kadar yapılan bombardımanlarda Rumeli Feneri'nde toplam 146 kişiye ait 153 hane, bir mağaza, bir kahvehane isabet almıştır. Burada toplam hasar 10. 479 Osmanlı Lirasıdır⁴⁷. Rumeli Feneri Nahiyesince hazırlanan hasar cetvellerinde tahribat detaylı bir şekilde kayda alınmıştır. Bu bombardımanlardan sadece Türkler değil, Gayri Müslim vatandaşlar da etkilenmiştir. Rusların askeri hedefler yanında sivil hedefleri vurdukları gibi işbirliği yapmayı düşündükleri insanlara da zarar verdikleri görülmektedir.

g) Ağva Nahiyesi ve Limanı Dâhilinde Meydana Gelen Hasarlar

Rus Donanması 10 Mayıs 1915'de boğaz ağzına yaklaşmış ise de Şile civarında Yavuz kruvazörünün hücumuna maruz kalınca çekilmek zorunda kalmıştır⁴⁸. Bu arada Ağvalı Eşref ve Asım'a ait 70 tonluk bir Çektirmeyi batırmıştır⁴⁹. 28 Eylül tarihine kadar Ağustos ve Eylül aylarındaki bombardımanda 3 gemi daha batmıştır. Ereğlili İlyas'a ait 12 tonluk kömür kayığı, Tahsildar Mustafa'ya ait 10 tonluk kömür kayığı ve Hacı Salih oğlu Mustafa'ya ait 60 tonluk Mavna, Rus Donanması tarafından batırılmıştır, toplam zarar 83.200 kuruştur⁵⁰.

Rus Donanması Karadeniz Boğazı etrafında yaptığı bombalama girişimlerini, Çanakkale Cephesi'nde devam eden savaşlara paralel olarak yoğunlaştırmıştır. 1915 yılı boyunca tekrarlanan bombardımanlar, 1916-1917 yıllarında orta ve doğu Karadeniz kıyılarına kaydırılmıştır. Kömür nakliyatından başka Karadeniz kıyılarında oturan Rum çetelerine yardımcı olma düşüncesiyle

⁴⁷ Rumeli Feneri Nahiyesince hazırlanan cetvelde 10 sütun vardır; hasar sahiplerinin isimleri, ikamet yerleri ve hasarların çeşitleri hakkında önemli bilgiler vardır; detaylar için bkz. BOA. DH.EUM.5. Şb. 36/22 lef 13.

⁴⁸ Nilüfer Hatemi, *a.g.e.*, 1, s. 319.

⁴⁹ BOA. DH. EUM. 5. Şb. 36/22 lef 3.

⁵⁰ Aynı vesika.

Samsun, Trabzon, Zonguldak gibi kıyı şehirler bombalanmış hatta 18 Nisan 1916'da Trabzon Rus işgaline uğramıştır⁵¹.

Biz çalışmamızı bombardımanların yoğun olduğu 1915 yılı ile sınırlandırdık. Daha sonraki yıllarda büyük çapta herhangi bir bombalanma olayı olmadığı görülmektedir⁵². Rus Donanması İtilâf Devletlerine Çanakkale Cephesi'nde destek için asker-sivil ayırt etmeden İstanbul Boğazı'nı bombalaması bir yıldırma taktiğidir. Ruslar bunda kısmen başarılı olmuştur. Osmanlı Donanması Karadeniz'de konuşlandığı için Çanakkale Cephesi'nde nakliyata yardımcı olmaktan öte gidememiştir.

Abstract

ACTIVITIES OF RUSSIAN NAVY IN FRONT OF ISTANBUL STRAIT (1915)

It is known that Russia has been exerting pressure over Ottoman State starting from 17th century in order to have a voice in the international balances. To have İstanbul and the straits were among the aims of Russia and for the last time during the Battle of Gallipoli, Russian Navy that wants to realize these aims has executed some assaults in the entrance of Black Sea strait. The coverage and the aim of this study is to determine the damages caused by the Russian navy in the residential areas closer to the strait in the light of the Ottoman archive documents.

Keywords: Russia, Ottoman, Navy, Black Sea, Battle of Gallipoli.

⁵¹ *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi*, VIII, s. 232.

⁵² Karadeniz kıyılarının bombalanması ile ilgili şu çalışmalara bakılabilir: Mehmet Evsile, "Birinci Dünya Savaşında Karadeniz'de Kıyı Gözetleme Faaliyetleri, *Akademik Açı*, S. 3 1997/1 Samsun, s. 61-69; Osman Köse, "Rusların Samsun'u Bombardımanı (1915)", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 12/1, Samsun 1999, s. 59-79.

EKLER

Ek-1

Tablo B						
29 Temmuz 1915 Tarihli Bombardımanda Şile Kazası'ndaki Binalarda Meydana Gelen Hasarlar						
Sahibinin İsmi	Kiraçının İsmi	Hasarın Nev'i	Hasar Bedeli (Kıy)	Kiraçının Zararı	Sahibinin Zararı	Mevki'i
Hacı Beyzade Mehmed E.	Çakır Mustafa	Kahve ve Oda	6 000	1 000	5 000	Hacı Kasım mah.
Hâlet Bey	İsmail Hakkı	Kahve	2 500	15 00	1 000	Hacı Kasım mah.
Haydar E.nin Validesi ve Halit Beyin Kız kardeşi		Kahve	500		500	Hacı Kasım mah.
	Hafız Salim ve Mahdumu Şerafeddin	Kahve	300	100	200	Hacı Kasım mah.
Hovarda oğlu Kosta		Balık Mağazası	5 000		5 000	Çökükler Mevki'i
Peraskova Corbacı		Balık Mağazası	1 000		1 000	Çökükler Mevki'i
Coreci oğlu Manuel		Balık Mağazası	5 000		5 000	Çökükler Mevki'i
Halıcı Zade Ali Efendi	Kamil oğlu Mehmet Ali	Kayıık Mağazası	300		500	Çökükler Mevki'i
Adalı Hacı Hafız Mustafa E.	Mustafa Ağa	Kahve	100		100	Tersane Mevki'i Hisar mah.
Hacı Beyzade Mahmud E.	Liman Dairesi	Liman Dairesi	100		100	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
		Mescit ve Mağaza	200		200	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Kapudan Ligor oğlu Dimitraki E.		Hane ve Mağaza	10 000		10 000	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Mutaf oğlu Vasil		Hane	200		200	Tersane Mevki'i Hisar Mah.

RUS DONANMASININ KARADENİZ BOĞAZI ÖNÜNDEKİ FAALİYETLERİ (1915)

Sarı oğlu Yani	Terzi Turusi Oğlu Nipayod	Hane	200		200	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Sarı oğlu Andon	.	Hane ve Kahve	400	200	400	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Anatosti kız Magdelini	Kabako Nikola	Hane ve Gazino	500		300	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Kunduracı Müteveffa Serafim	.	Hane	200		1 200	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Mandı oğlu Poloyi	Rido oğlu Antazi	Hane ve Kahve	3 500	500	3 000	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Kıço	Maltiyoz	Kahve ve Mağaza	5 500	500	5 000	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Kutrup oğlu Vasili	.	Hane ve Fabrika	1 500		1 500	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Duka oğlu Yamandı	.	Hane ve Kahve	200		200	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Müteveffa Hamit Varisleri	Pidoci İstavri.	Kahve	300	100	200	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
Bakkal oğlu İstavraki	.	Kahve	300		300	Tersane Mevki'i Hisar Mah.
	.	Hane	1 500		1 500	Balibey Mah. Kabristan sok.
Ömer Hüseyin Reis	.	Hane	1 000		1 000	Balibey Mah. Kabristan sok.
Gargar Ahmet	.	Samanhane	100		100	Hacı paşa Çeşmesi
Tülbent Ahmet Usta	.	Hane	100		100	Hacı paşa Çeşmesi
Kalaycı oğlu Mustafa	.	Hane	1 000		1 000	Hacı paşa Çeşmesi

MUSTAFA SELÇUK

Laz Ahmet Reis	Kahve ve Dükkan	4 000	3 000	Hacı paşa Çeşmesi
Kavas Ahmet Emin	Hane	1 500	1 500	Hacı paşa Çeşmesi
Konyalı oğlu İbrahim Reis	Mağaza	2 000	3 000	Kabokoz karyesinde kömür mağazası - kısmen tahrib edilmiş
Akcakiseden Hasan Bey	Mağaza	2 000	3 000	Kabokoz karyesinde kömür mağazası - kısmen tahrib edilmiş
Akcakiseden Hacı Mehmet Ağa	Mağaza	500	500	Kabokoz karyesinde kömür mağazası - kısmen tahrib edilmiş
Hacı Kasım Mah.	Dispanser	300	300	Şilede hacı Kasım Mah.- camları kamilen
Tahlisiye Rokethanesi	Rokethane	200	200	Şilede hacı Kasım Mah.- camları kamilen
Yunuslu ve Merkeb Adası Rokethanesi	Rokethane	4 000	4 000	Şilede hacı Kasım Mah.- camları kamilen
	Rokethane	6 800	6 800	
(Kaynak: BOA. DH. EUM. 5.Şb. 36/22 lef 11, 12)				

RUS DONANMASININ KARADENİZ BOĞAZI ÖNÜNDEKİ FAALİYETLERİ (1915)

Ek-2

Tablo C

21 Eylül 1915 Tarihine Kadar Şile Kazası ve Civarında Bombardıman Sonucu Meydana Gelen Hasarlar

Sefine ismi	Sefine sınıfı	Tonaj	Sahibi	Mürettebat	Yük	Kaza Yeri	Değeri	Yükün kaymı	Tarih
İğne ada	Vapur	3670	Beylik	35 + 6	maden kömürü	Şilenin Mahmut-dere Mevki'i			12.07.1915
N.34	Vapur		Şirket-i Hayriye	15	tuz	Şilenin bozgunca Mevki'i		7 380	15.07.1915
Sikyros	Vapur		Beylik	41	maden kömürü,kereste ,fındık, yumurta	Şilenin merkehadı Mevki'i			29.07.1915
Kokoroz	Salaporya	14	Çınarek kayesinden Yorgi oğlu Toflios	5	boş	Şilenin Tavanlı iskelesi Mevki'i	20 000	Boş	29.07.1915
Deryay-ı bahri	Çekdirme	20	Şile kazasından Ağva nahiyesinden poturlu oğlu Hüseyin	5	boş	Alıcalı iskelesi açığında	30 000	Boş	29.07.1915
Feyz-ı bahri	Çekdirme	10	Şilenin Kabakoz karyesinden Çakıroğlu Ahmet	6	boş	Şile Limanı ukunda	30 000	Boş	29.07.1915
Karakuş	Çekdirme	5	Şilenin Kabakoz karyesinden Kalafatçıoğlu Hasan	7	boş	Şile kazlıca koyu iskelesi önü	13 000	Boş	29.07.1915
Sahin bahri	Çekdirme	9	Şilenin Ağva nahiyesinde Hacı Refet beyzade Şefket ve Cemal bey	6	boş	Şile Limanında ve denizde	30 000	16g	29.07.1915
Eftinos	Çekdirme	9	Şileli İhya oğlu Kışo şeriki parkos Dimitri ve Şeriki Pandazi oğlu yani			Şile Limanında ve denizde	20 000	Boş	29.07.1915

MUSTAFA SELÇUK

Eftimos	Çekdirme	15	Şile Canavarı oğlu Hristadolos			Şile Limanında ve denizde	3 000	Boş	29.07.1915
Aşık	Çekdirme	6	Kabakozdan Hamide Hanım	6	6 bin kıya mangal kömürü	Kabakoz iskelesinde karada çekili	15 000	2 000	29.07.1915
Tevfik-i Reyani	Çekdirme	9	Şileli Halit Bey ve şeriki Afet Hanım	5	boş	Şile Limanında karada çekili	700	Boş	29.07.1915
Ceylan-ı Bahri	Çekdirme	7	Şileli Osman E. Şeriki Mehmet Emin	5	boş	Şile Limanında karada çekili	3 000	Boş	29.07.1915
Esed-i Bahri	Çekdirme	7	Şileli Alacalı karyesinden Dikkay oğlu Ömer Ağa	5	boş	Alacalıda karada çekili	10 000	Boş	29.07.1915
Nusret-i Hüda	Çekdirme	14	Şileli Abbas Ağzade Hüseyn Efendi	6	boş	Kazlıca iskelesi önünde	25 000	Boş	29.07.1915
Ayanıkola	Çekdirme	7	Kiryakı mahdumu Penapod	3	boş	Şile Limanında karada çekili	15 000	Boş	29.07.1915
Karakuş	Çekdirme	10	Şilede Tavukoğlu Hüseyin hasan Efendi	6	boş	Karkoz iskelesinde karaya çekili	16 000	Boş	29.07.1915
	Çekdirme	9	Şilenin Kabakoz karyesinde İbrahim	6	boş	Karkoz iskelesinde karaya çekili	16 000	Boş	29.07.1915
Derviş	Çekdirme	9	Şileli Aşık İbrahim Ağa	6	boş	Şile taş iskelesi önünde	16 000	Boş	04.08.1915
Derviş	Çekdirme	10	Ağvalı Mudurluoğlu İbrahim	6	boş	Şilede güvercinlik iskelesi önünde	30 000	Boş	04.08.1915
Gayret	Salaporya	18	Ahrkapulu Rasim Bey	6	boş	Şilenin Tavanlı iskelesi önü	30 000	Boş	04.08.1915
Hüdaverd i	Salaporya	9	Sarıyerli Hakkı beyin ve Şeriki koca İsmail oğlu İsmail	6	odun	Şilenin taş iskelesi önünde	20 000	4 000	03.08.1915
	Kütük	3	İnebolulu Müdür İbrahim Ağa	5	bakkaliye	Şilenin taş iskelesi önünde	6 000	4 000	04.08.1915

RUS DONANMASININ KARADENİZ BOĞAZI ÖNÜNDEKİ FAALİYETLERİ (1915)

Sahin bahri	Çekdirme	10	Şileli Bektaş oğlu hacı İbrahim ve şeriki Dersaadetli hacı bey efendi	6	maden kömürü	Ereğlinin Mora altı özü	10 000	9 000	25.05.1915
Derviş	Çekdirme	13	Sipahi oğlu Ali ve şeriki biraderi Mehmet	7	boş	Kefken Limanı özü	15 000	Boş	14.05.1915
Sahin Bahri	Çekdirme	18	Şileli macuk oğlu Mustafa	6	maden kömürü	Ereğlinin kuluç deresi özü	9 000	2 000	14.05.1915
Derviş	Çekdirme	13	Şilenin karaca karyesinden koca büyük oğlu Alaaddin	6	boş	Kefken Limanı özü	9 000	Boş	14.05.1915
	Çekdirme	20	Şilenin karaca karyesinden koca İbrahim oğlu Mustafa ve şeriki Alaaddin	7	boş		10 000	Boş	14.05.1915
	Sandal	2	Sürmeneli Tevfik Mehmet	4	boş	Kerpe özü	25 000	Boş	14.05.1915
	Çekdirme	14	İmranlı karyesinden Bekir Çavuş oğlu Mustafa	6	maden kömürü	Ereğlide Surealtı özü	35 000	52 ton maden kömürü	14.05.1915
	Mavna	meçhul	Edirneli hasan bin Mustafa ve İbrahim	meçhul	meçhul	Şilenin 5 ml açığında	meçhul	meçhul	
Ceylan-ı bahri	Çekdirme	18	Akçakise karyesinden Hızır Temaç oğlu Mustafa Çavuş	7	hath	Kefken adanında	54 000	4 000	14.05.1915
Derviş	Çekdirme	10	Şilenin Akçakise karyesinden imam oğlu Mustafa zadesi Abdullah	5	boş	Akçakise iskelesinde Karada çekili	20 000	Boş	14.05.1915
Hıfzu'r-Rahman	Çekdirme	10	Şilenin Kabakoz karyesinden Refet İbrahim	6	boş	Akçakise iskelesinde Karada çekili	15 000	Boş	03.06.1915
Bahr-i Cedid	Çekdirme	8	Şilenin Kabakoz karyesinden Hacı Nuri	7	boş	Ereğli açığında	35 000	Boş	15.04.1915

MUSTAFA SELÇUK

Hudaverdi	Çekdirme	10	Kabakoz karyesinden Hançer oğlu Mustafa	6	Mangal kömürü	Kabakoz iskelesinde Karada çekili	6 000	4 000	04.08.1915
Nimet-i Hüda	Çekdirme	16	Akçakise karyesinden Kei Abdi oğlu Süleyman bin abdi	5	Boş	Akcaşehir'in önü	60 000	Boş	14.05.1915
Meşrutiyet	Çekdirme	18	Şilenin Ağva nahiyesinde çebebi oğlu İbrahim	7	Boş	Şilenin mahmutdere önünde	45 000	Boş	03.08.1915
Aşık	Çekdirme	6	Şilenin Kabakoz karyesinden Hamide Hanım	6	Boş	Kabakoz iskelesinde Karada çekili	6 000	Boş	02.08.1915
Hudaverdi	Çekdirme	25	Beykozlu Niyazi kapudan	6	Maden kömürü	Sarısu iskelesi önünde	50 000	8 000	14.05.1915
Nimet-i hüda	Çekdirme	7	Kazlıca köylü Aliş oğlu Ömer	4	Boş	Kazlıca iskelesinde karada çekili	8 000	Boş	29.07.1915
Karakoy	Çekdirme	7	Şileli Hristo Mihal Şeriki Vassıf Bey	yok	Boş	Şilede karada çekili	3 000	Boş	29.07.1915
Hudaverdi	Çekdirme	10	Şileli Alacalı karyesinden Seytan oğlu Mustafa ve biraderleri	6	Mangal kömürü	Alacalı iskelesinde karada çekili	5 000	Boş	29.07.1915
Allah Kerim	Çekdirme	5	Şilenin Karaca karyesinin Hacı oğlu nazır Mustafa ve Şeriki	5	Boş	Karaca iskelesinde karada çekili	8 000		29.07.1915
Derviş	Çekdirme	11	Şilenin Burgucu karyesinden hacı Musa oğlu İzzeddin Emin	6	Boş	Kefken limanı önünde	25 000	Boş	14.05.1915
Derviş	Çekdirme	9	Şilenin Karaca karyesinin Mustafa bin Mahmud	6	Boş	Karaca iskelesinde karada çekili	20 000	1 000	04.08.1915
(Kaynak: BOA. DH.EUM.5. şb. 36/22 lef 11-12)									